

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 The Strategic Leadership in 21st Century of Educational Administrators under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2

อนุสรณ์ เย็นวัฒนา¹ และ สุภาวดี ลาภเจริญ²
Anutsara Yenwattana¹ and Supawadee Lapcharoen²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 52 โรงเรียน จำนวน 357 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.988 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) กับครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ของครูที่มีประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน หากพบความแตกต่างจะทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's post hoc comparisons method)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เมื่อพิจารณาลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต และด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพตามลำดับ 2. ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน แต่ความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

¹ สาขาการบริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Department of Educational Administration Master of Education program Ramkhamhaeng University
E-mail: 6314470051@rumail.ru.ac.th

² สาขาการบริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Department of Educational Administration Master of Education program Ramkhamhaeng University
E-mail: supawadeela2@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare the level of teacher's opinion about strategic leadership in 21st century of educational administrators under the Bangkok secondary educational service area office 2. The research has been classified by educational background, work experience, and school size in 2021. The sample consisted of 357 teachers from 52 secondary schools under the authority of Bangkok secondary educational service area office 2, with stratified random sampling. According to Cohen, Manion and Morrison's formula, the sample size was determined with statistically significant difference level of 0.05. The instruments used for data collection were the questionnaire and five point-rating scale form. The reliability of questionnaire was 0.988. The data analysis was done by percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis testing was done by using a t-test for independent samples and One - Way ANOVA. The work of Scheffé's post hoc comparisons method was used to test the difference between means.

The results of this research were as follows; 1. The overall teachers' opinion about of strategic leadership in 21st century of educational administrators under the Bangkok secondary educational service area office 2 as a whole was at a high level. Considering each individual aspect, this study found other aspects were effectively at a high level in descending order of the average as follows; vision and determining the strategic direction, morality and ethics, promoting corporate culture for dynamic core, developing and managing resources. 2. The comparison of the level of strategic leadership in 21st century of educational administrators under the Bangkok secondary educational service area office 2 was classified educational background, work experience, and school size. The study performed teachers with different educational background, and work experience had opinion towards the level of the strategic leadership in 21st century of educational administrators. Both overall and individual aspects were not significantly different. Although teachers with different school size had opinion towards the level of the strategic leadership in 21st century of educational administrators with statistically significant difference level of 0.05 in each aspect.

Keywords: Strategic Leadership in 21st Century, Strategic Leadership

วันที่รับบทความ : 31 มีนาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ : 3 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 6 มิถุนายน 2565

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ความท้าทายอันเป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยประสบกับสถานการณ์และบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นแรงกดดันทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้มีการวางแผนในการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ อันมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันสามารถพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน

และการพัฒนาประเทศ ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2567) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า จ - 1) นอกจากนี้ภายใต้สภาวะการณ์ของโลกที่ไม่แน่นอนอันเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ควบคุมได้ยาก เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงบังคับใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาอย่างฉับพลัน ผู้บริหารองค์การทางการศึกษาหรือสถานศึกษาในฐานะผู้นำการจัดการศึกษาซึ่งใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้บรรลุตามนโยบายและแผนของหน่วยงานต้นสังกัด เป็นไปตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาอันสอดคล้องกับสถานการณ์และความคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคนในสังคม ให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญในอาชีพ ตามที่สังคมต้องการในศตวรรษที่ 21 และปรับตัวได้ดีในทุกสถานการณ์

กระบวนการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้บริหารจะต้องใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการ ตลอดจนภาวะผู้นำที่เหมาะสม ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษาและการศึกษาในยุคที่สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อเนื่องและมีการแข่งขันสูง ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถในการคาดการณ์ มองเห็นภาพ รักษาความยืดหยุ่น คิดอย่างมีกลยุทธ์ และทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อริเริ่มการเปลี่ยนแปลงที่จะสร้างอนาคตที่เป็นไปได้สำหรับองค์กร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Hitt Ireland and Hoskisson, 2005, pp.63) สอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2007, pp. 391) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทางกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กรในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังเป็นอีกหนึ่งในประเภทของภาวะผู้นำที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 52 โรงเรียน มีนโยบายในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ ตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ยกระดับผู้เรียนให้มีสมรรถนะและมีความเป็นเลิศตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีกลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ยกระดับคุณภาพการศึกษาตามศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564) ทั้งนี้ที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวงของประเทศไทยซึ่งมีความเจริญก้าวหน้า และมีสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากนโยบาย สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี ฯลฯ อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาแก่นักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ตลอดจนเป็นไปตามกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับทุกสถานการณ์

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อนำผลจากการศึกษาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดและงานวิจัย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม และด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 52 โรงเรียน จำนวน 5,854 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 357 คน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และเทียบบัญญัติไตรยางค์จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละชั้นภูมิ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison (2011, pp.147)

1.3.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรต้น คือ สถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม 2565

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. วุฒิการศึกษา
 - 1) ปริญญาตรี
 - 2) สูงกว่าปริญญาตรี
2. ประสบการณ์การทำงาน
 - 1) น้อยกว่า 5 ปี
 - 2) ตั้งแต่ 5-10 ปี
 - 3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
3. ขนาดของสถานศึกษา
 - 1) ขนาดกลาง
 - 2) ขนาดใหญ่
 - 3) ขนาดใหญ่พิเศษ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ประกอบด้วย 4 ด้าน (จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ 13 ท่าน) ได้แก่

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์
- 2) ด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ
- 3) ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม
- 4) ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2) กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ให้สอดคล้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

3) สร้างข้อคำถามของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้แต่ละข้อคำถามมีความสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง แก้ไข ให้แบบสอบถามสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อ ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC)

6) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป โดยนำคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามต่อไป

7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายด้านและทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.988

8) จัดทำแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพตามเกณฑ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.2 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากข้าราชการครูสายการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการส่งและตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ให้เรียบร้อยตามกำหนดภายใน วันที่ 31 มกราคม – 14 กุมภาพันธ์ 2565

2.2.3 ผู้วิจัยรวบรวมผลแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับการตอบกลับทั้งหมด จำนวน 357 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมผลจากการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการกำหนดหลักเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ตามขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 357 ชุด ตามจำนวนที่กำหนดในกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ซึ่งพบว่าแบบสอบถามมีข้อมูลถูกต้องและสมบูรณ์จำนวน 357 ชุด

2.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละคะแนนร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

2.3.3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ((SD; Standard Deviation) ซึ่งเป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตาราง

2.3.4 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

2.3.5 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งหากพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ต่อไป

3. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 วิเคราะห์ผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=357)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	4.20	0.60	มาก
2. ด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ	4.16	0.59	มาก
3. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม	4.17	0.69	มาก
4. ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต	4.17	0.62	มาก
รวม	4.18	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X}=4.20$) รองลงมาด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X}=4.17$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.16$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน (n=357)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21		วุฒิการศึกษาของครู				t	Sig
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1.	ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	4.17	0.61	4.26	0.59	-1.060	0.290
2.	ด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ	4.14	0.59	4.21	0.59	-1.016	0.310
3.	ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม	4.19	0.65	4.13	0.75	0.830	0.407
4.	ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต	4.17	0.65	4.19	0.57	-0.306	0.759
รวม		4.17	0.58	4.19	0.58	-0.369	0.712

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และมีวุฒิปริญญาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=357)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21	ประสบการณ์การทำงานของครู						F	Sig
	น้อยกว่า 5 ปี		ตั้งแต่ 5 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางการเชิงกลยุทธ์	4.10	0.59	4.20	0.61	4.31	0.60	2.566	0.078
2. ด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ	4.14	0.56	4.14	0.60	4.25	0.60	1.144	0.320
3. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม	4.11	0.66	4.18	0.65	4.22	0.80	0.539	0.584
4. ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต	4.14	0.59	4.16	0.64	4.24	0.61	0.608	0.545
รวม	4.12	0.55	4.17	0.58	4.25	0.60	1.124	0.326

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 -10 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=357)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21	ขนาดของสถานศึกษาของครู						F	Sig
	ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์และ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	3.75	0.31	4.36	0.57	4.18	0.61	3.668*	0.026
2. ด้านการพัฒนาและบริหาร ทรัพยากรในองค์กร ให้มีประสิทธิภาพ	3.55	0.58	4.41	0.56	4.14	0.58	8.109*	0.000
3. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม	3.37	0.77	4.35	0.62	4.16	0.68	5.968*	0.003

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21	ขนาดของสถานศึกษาของครู						F	Sig
	ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
4. ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม องค์กรให้มีสมรรถนะหลัก เชิงพลวัต	3.78	0.29	4.44	0.59	4.14	0.62	6.287*	0.002
รวม	3.61	0.39	4.39	0.54	4.15	0.58	6.571*	0.002

*มีนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's post hoc comparisons method)

4. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

4.1 ระดับของความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์และสามารถกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านตามบริบทสภาพการณ์ของโลก ชาติ และหน่วยงานต้นสังกัดได้ ประกอบกับปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนเพื่อตั้งรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่สามารถพลิกผันได้เสมอไม่แน่นอนไปตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เคยเป็นมาในหลายด้าน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการแสดงศักยภาพอันแสดงถึงสภาพการณ์ของการมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแจ่มชัดจนทำให้เกิดการยอมรับและมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณัฐ ไชยชนะ (2563) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของจักรพันธ์ จันทรเจริญ (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีความคิดเห็นในด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์สูงที่สุด รองลงมาคือ

ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัตและด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน กว้างไกล และสร้างสรรค์ มีการวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ได้อย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นวิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจนและท้าทาย กำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์หลัก จัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญทิรา ทิราวงศ์ (2563, หน้า 49) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 37 พบว่า ผู้บริหารมีภาวะเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และมีการตรวจสอบ ทบทวนวิสัยทัศน์ และปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดุสิตพลี หลังจิ และเอกรินทร์ สังทอง (2564, หน้า 98) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรและการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านที่ 2 การพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานภายในองค์กร สนับสนุนบุคลากรเข้ารับการพัฒนาดตนเองอยู่เสมอ และนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ มีการมอบหมายงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในการทำงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ จันทรเจริญ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความสามารถ ทศนคติ และประสบการณ์ อันส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพร้อมที่จะรับผิดชอบในตำแหน่งที่สูงขึ้น อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรลดา พระสุราช และจารุวรรณ เขียวน้ำชุม (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านที่ 3 การมีคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการมุ่งเน้นแนวปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมด้วยการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม ยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลง จนเป็นที่ยอมรับนับถือ สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ จันทรเจริญ (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร มีการส่งเสริม พัฒนา ยกย่อง และให้รางวัลแก่บุคลากรที่ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรลดา พระสุราช และจารุวรรณ เขียวน้ำชุม (2564, หน้า 37) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า ด้านการส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านที่ 4 การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจงให้บุคลากรในองค์กรรับรู้เกี่ยวกับรูปแบบของวัฒนธรรมองค์กรที่

ส่งเสริมให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุน การประสานงานที่ีระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นพลังขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กร และมีการกำหนดภารกิจหลักของวัฒนธรรมองค์กรที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ จันทรเจริญ (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ด้านการสร้างสมรรถนะหลัก และด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งจากแนวคิดของ Hitt, Haynes and Serpa (2010, pp.439) ที่กล่าวว่าการสร้างสมรรถนะหลักเชิงพลวัต เป็นความสามารถหลักที่สามารถช่วยให้บรรลุงานที่สำคัญ ทำให้เกิดผลงานที่มีคุณค่า สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร สมรรถนะหลักเชิงพลวัต จะช่วยให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้นำแถวหน้า มีความพร้อมในการสร้างสมรรถนะใหม่ ๆ แทนที่สมรรถนะเดิม อันส่งผลให้สามารถรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน และสร้างความโอกาสในการสร้างความได้เปรียบใหม่ ๆ

4.2 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์และมีการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ มีคุณธรรมจริยธรรม การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต และการพัฒนาและบริหารทรัพยากรภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายและแผนของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทุกด้าน แก่ข้าราชการครูทุกคนทุกวุฒิการศึกษาอย่างทั่วถึงไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา นรินบุตร (2561, หน้า 92) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา จะเรียมพันธ์ (2563) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

4.3 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ครูทุกคนทั้งที่มีประสบการณ์มาก ปานกลาง และมีประสบการณ์น้อยได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการในการบริหารจัดการศึกษา ประกอบกับมีการมอบหมายงาน โดยกำหนดบทบาทให้ครูที่มีความสามารถทั้งที่มีประสบการณ์มากและมีประสบการณ์น้อยได้มีโอกาสเป็นหัวหน้างานสำคัญและมีการผลัดเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ตามวาระช่วยให้ครูทุกคนได้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาจนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา นรินบุตร (2561, หน้า 92) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ มีราชา (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 ศรีสะเกษ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

4.4 จากผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารสถานศึกษาในบริบทขนาดที่แตกต่างกัน มักมีปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายใน

และภายในของสถานศึกษา ปริมาณและความพร้อมด้านทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารงานต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษาที่ไม่เท่ากัน เป็นต้น สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่กว่ามักได้รับทรัพยากรและความร่วมมือจากเครือข่ายสถานศึกษามากกว่า โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีปริมาณและความพร้อมของทรัพยากรในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางซึ่งอยู่ระหว่างสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและสถานศึกษาขนาดกลาง จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มากกว่าขนาดใหญ่พิเศษและขนาดกลาง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้ขับเคลื่อนเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพยายามสร้างความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในทุก ๆ ด้าน เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอันเกิดจากการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษามากยิ่งขึ้นในทรัพยากรที่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแม้จะมีทรัพยากรและความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษาที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กแต่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนในการบริหารจัดการที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งอาจเนื่องมาจากบริบทความพร้อมในการรับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ ตลอดจนความคาดหวังของผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และสังคมที่มากกว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพงษ์ สำราญรัมย์ (2561, หน้า 98 - 99) ที่ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารบุคลากร การบริหารงบประมาณ การบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ และการบริหารจัดการ ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่กว่าย่อมได้รับงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการและมีบุคลากรมากกว่าเพียงพอกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กตามลำดับ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิษฐา จะเรียมพันธ์ (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันเช่นเดียวกัน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ให้เพิ่มสูงขึ้นต่อไป ดังนี้

5.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนให้ใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และทรัพยากรภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องตามสถานการณ์ มีการมุ่งเน้นบุคลากรในการทำงานด้วยการเสริมแรงด้วยวิธีการที่เหมาะสม คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาผลตอบแทน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เกิดความโปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมโอกาสในการบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์มากยิ่งขึ้น

5.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมแก่บุคลากรมากยิ่งขึ้น โดยอาจปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการให้เกียรติ ยกย่อง หรือให้รางวัล ตลอดจนกำหนดให้เป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งในการประเมินความดีความชอบในการปฏิบัติงานได้

5.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์มากยิ่งขึ้นเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

5.1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม โครงการ อบรม ประชุม สัมมนา หรือ ศึกษาดูงาน เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะช่วยในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และความร่วมมือจากนักเรียนและผู้ปกครองของสถานศึกษา ภายในพื้นที่ รวมถึงประชาชนทั่วไป อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีความสามารถในการกำหนด ทิศทางเชิงกลยุทธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงาน อื่นที่มีความใกล้เคียงกัน

5.2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิง คุณภาพ ตลอดจนแนวทางและรูปแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 แต่ละด้านให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

- กัญญณัฐ ไชยชนะ. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ขวัญทิรา ทิราวงศ์. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 37 (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จักรพันธ์ จันทรเจริญ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนกลาง. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 10(2). 45-60*
- จิตรลดา พระสุราช และจารุวรรณ เขียวน้ำชุม. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1. 6(1), 32 – 44.*
- ดุสิตพล หลั่งจิ และเอกรินทร์ สังทอง. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา. วารสารวิจัยวิชาการ. 4(4), 93-106.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รุ่งนภา นรินบุตร. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ, ปทุมธานี.
- วัชรพงษ์ สำราญรมย์. (2561). *ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2564). *ทิศทางการขับเคลื่อนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. สืบค้นจาก <https://www.sesao2.go.th/wp-content/uploads/2021/12/%E0%B8%97%E0%B8%B4%E0%B8%A8%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%82%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%80%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99.pdf>*

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวาน กราฟฟิค.
- อภิขญา จะเรียมพันธ์. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (การศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- อำนวย มีราคา. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่11 ศรีสะเกษ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*. 6(1), 134-145.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research in education* (7th ed.). New York: Roatlledge.
- Dubrin, A. J., & Andrew. (2007). *Leadership research findings, practice, and skills* (5th ed.). Boston: Houghton Mifflin.
- Hitt, M. A., Haynes, K. T., and Serpa, R. (2010). Strategic leadership for the 21st century. *Business Horizons*, 53(5), 437-444.
- Hitt, M. A., Ireland, D.R, and Hoskisson, E. R. (2005). *Strategic Management* (7th ed.). United States of America: Thomson.